

MEDIA

ΕΝΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Το καλοκαίρι του '93, η εφημερίδα Χαραυγή δημοσίευσε μια ανταπόκριση του δημοσιογράφου της από τη Λεμεσό ότι κάποιος είχε προκαλέσει καταστροφές στο Τουρκοκύπριο νεκροταφείο των Πολεμιδιών. Τέτοιες πληροφορίες για καταστροφές Ελληνοκυπριακών μνημείων δημοσιεύει τακτικά η Τουρκοκυπριακή εφημερίδα "Yeni Duzen". Οι Τουρκοκύπριοι δημοσιογράφοι είναι συνήθως πρωτοπόροι στη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς (αρχαίας ή χριστιανικής) στη Βόρεια Κύπρο. Το δημοσίευμα της Χαραυγής ωστόσο ξεσήκωσε μια ακόμα εθνική θύελλα ανάμεσα στους Ελληνοκύπριους που εκπροσωπούν και την Κυπριακή Δημοκρατία... "Τέτοιο πράγμα δεν έγινε" "Οι καταστροφές οφείλονται στη φθορά του χρόνου" ...βλέπετε οι άνεμοι στα Πολεμίδια σηκώνουν και τις ταφόπετρες και τις σπάζουν. Έτσι, για μια ακόμα φορά η επίσημη πολιτική των Ελληνοκυπρίων δεν τόλμησε να αναλάβει τις ευθύνες της. Εμείς είμαστε μόνο άγιοι και θύματα ως γνωστόν. Ούτε για τις σφαγές στην Αλόα ξέρουμε, ούτε για την Τέχνη. Ο καθένας κρατά σφικτά τις στατιστικές του πόνου του και αρνείται να ακούσει τον αντίλαλο του άλλου.

Δημοσιεύουμε επίσης [ένα βιωματικό κείμενο του δημοσιογράφου](#) που τόλμησε... και δεν εργάζεται πλέον σαν δημοσιογράφος. Ένα κείμενο και μια φωνή της άλλης πραγματικότητας. Της Κύπρου που κατέχεται ακόμα ολοκληρωτικά από το εθνικά ορθό.

Εγίνηκε τόση φασαρία επειδή δημοσιεύτηκε στη "Χαραυγή" ότι κάποιος στα Κάτω Πολεμίδια έσπασαν Τουρκοκυπριακούς τάφους. Η αντίδραση των εθνικιστικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, που ώθησε ακόμα και τη "Χαραυγή" να απολογηθεί δημόσια ότι ίσως έκανε λάθος, δεν ήταν κατά πόσο ήταν έγκυρη η πληροφορία ή όχι, αλλά ότι ήταν επιζήμιο για την "εθνική μας" υπόθεση. Ακόμα και το ΡΙΚ με την αντι-δεοντολογική χρήση της κάμερας υποστήριξε τους ισχυρισμούς του Δήμαρχου Κάτω Πολεμιδιών ότι η φθορά ήταν φυσική. Αντί να δείξει τα σπασμένα μάρμαρα και τα σημάδια στο χώμα από τους εσκαφείς που ισοπέδωσαν το χώρο, εστίασε το φακό σε σημείο που όντως η φθορά ήταν φυσική. Κρίμα γιατί και εγώ είμαι ανάμεσα σε αυτούς που πληρώνουν το ΡΙΚ για τέτοιου είδους πληροφόρηση.

Ένας τάφος λοιπόν, ένας σπασμένος τάφος που μαρτυρά ότι κάποτε σε κείνο το χώρο υπήρχαν Τουρκοκύπριοι, πρόσφυγες τώρα κάπου στην κατεχόμενη Κύπρο. "Η συμβίωση των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων είναι τόσο παλιά όσο και οι τάφοι των προγόνων τους..." Έτσι άρχιζε το αρχικό κείμενο που όμως δεν είχε την τύχη να δημοσιευτεί γιατί έπεσε ψαλίδα. Στο κατεχόμενο χωριό μου μέναμε δίπλα από το νεκροταφείο και είχα μια άμεση επαφή με τα μνήματα αφού κάναμε συχνούς περιπάτους διαβάζοντας τα ονόματα και τις ηλικίες, τότε γεννήθηκαν και τότε πέθαναν, ποιος ήταν ο γεροντότερος νεκρός και ποιος ο νεαρότερος - μια γυναίκα ήταν η μεγαλύτερη σε ηλικία και θυμάμαι η φωτογραφία ήταν ξεθωριασμένη από τον καιρό. Θυμάμαι που ποτιζαμε τις γλάστρες στον τάφο του γιατρού που η γυναίκα του έδινε κάτι χρήματα στην στετή μου για αυτή τη δουλειά. Είχε και μια επιγραφή πάνω στον τοίχο μιας κάμαρης που υπήρχε μέσα στο νεκροταφείο αλλά παρόλο που την είχα διαβάσει τόσες πολλές φορές ποτέ μου δεν κατάλαβα τι εννοούσε. Όπως τώρα δεν μπορώ να καταλάβω με βάση τη λογική την αντίδραση των Μ ΜΕ. Θυμάμαι που

σκαρφαλώναμε στα κυπαρίσσια που ήταν φυτεμένα γύρω-γύρω και σε μερικά από αυτά είχαμε κόψει τη μούττη για την τότε εισαγόμενη γιορτή των Χριστουγέννων.

Περπατούσαμε ξυπόλητοι στα αγκάθια και βοηθούσαμε το γεροντοπαλλήκαρο του χωριού, το γέρο Θεοκλή, όταν έσκαβε τους νέους τάφους και περιεργαζόμασταν τα κρανία και τα λογιής-λογιής κόκκαλα σαν ειδικοί επιστήμονες - Μας έλεγαν ότι ο γέρο-Θεοκλής δεν είχε παντρευτεί επειδή ήταν τσιγγούνης και ότι μέσα στο σπίτι του υπήρχαν πολλά χρήματα. Κάναμε πολλές φορές έρευνες στο σπίτι του όταν έλειπε ψάχνοντας κάθε γωνιά, σκαλίζαμε ακόμα και τα πλιθάρια στους τοίχους ελαφρά για να μην το καταλάβει, αλλά ποτέ δεν βρήκαμε ριάλα τσακιστή. Αν θυμούμαι καλά τότε έπαιρνε πέντε σελίνια για κάθε τάφο που έσκαβε. Μια φορά του ζητήσαμε μερτικό για τη βοήθεια τάχα και μας ξαπόστειλε με το καλάγαθο ύφος του. Ποτέ δεν τον είδα θυμωμένο τώρα που τον φέρνω στο μυαλό μου. Στο νεκροταφείο κάναμε και ένα από τα αγαπημένα μας κυνήγια - σκοτώναμε κουρκουτάες και μετά τους ψήναμε για πλάκα, βάρβαρο βέβαια αλλά η ζωοφιλία δεν είχε χώρο για τους κουρκουτάες - ξιπετσισμένους ή μη. Στο νεκροταφείο καπνίσαμε και τα πρώτα μας τσιγάρα που ήταν αποτσιγάρα που είχαμε μαζέψει από το δρόμο. Μια φορά ο αδελφός μου έκλεψε ένα πεντοσέλινο από τη μάνα μου, μας είπε ότι ήβρε το χαμαί, και αγόρασε ένα θρηφάιβ. Η μάνα μου έλυσε του τα σιέρκα του με την πέτρα που εκονιούσαμεν τα μασιέρκα. Έκλαιγε τόσο γοερά ο άτιμος που αναγκάστηκα να σύρω μια πέτρα στη μάνα μου με το λάστιχο μου με αποτέλεσμα να τις εισπράξω κι εγώ αργότερα. Πάντως τον γλύτωσα. "Εσκότωσης με, που να όψεσαι" φώναζε η μάνα μου.

Ήταν λοιπόν το νεκροταφείο όπου πέρασα αρκετά από τα παιδικά μου χρόνια. Δεν χάναμε ποτέ κηδεία αφού εμείς ετρώαμεν την παρηγορά στο τέλος. Πίναμε και το κρασί παρά τις διαμαρτυρίες που ακούγονταν ορισμένες φορές και που βέβαια δεν τολμούσαν να κάνουν φασαρία για τέτοιο θέμα, για καλή μας τύχη, από σεβασμό μάλλον προς το νεκρό. Θυμάμαι που έβαζα σημάδι μια πέτρα και συχνά έλεγγα αν μετακινήθηκε στον τόπο που είχαμε θάψει τη μικρή αδελφή που πέθανε έξι μηνών και βέβαια και δεν είχαμε λεφτά για να της φτιάξουμε σταυρό. Το είχαν παράπονο αυτό και το θεωρούσα άδικο. Πέρασαν αρκετά χρόνια μετά και έμαθα για την τοξικότητα της κοινωνίας που ζιούμε και που εκφράζεται στο τι είδους μάρμαρο θα έχεις, αν έχεις, όταν πεθάνεις. Επ' ευκαιρία στα Κάτω Πολεμίδια οι μαρμάρinhoι τάφοι που σώθηκαν έστω και καταστρεμμένοι ήταν μάλλον των

αρκετά πλούσιων σχετικά, οι άλλοι, στο ανάμεσο τους, των κοινών θνητών δηλαδή με τις ξύλινες ή μαρμάρινες πλάκες μπηγμένες στο έδαφος μάλλον ισοπεδώθηκαν από τον εσκαφέα. Μια από τις μαρμάρινες πλάκες είναι ακόμα στριμωγμένη στον τοίχο για αποκούμπι και ανάμνηση.

Μπαίνοντας στο Τουρκοκυπριακό νεκροταφείο μια βαθιά θλίψη γέμισε την ψυχή μου γιατί αυτούς τους τάφους τους ένοιωθα επειδή το αφιόνι του εθνικισμού ποτέ δεν έγινε πιστευτό. Άνθρωποι είναι και αυτό σκεφτόμουν. Δεν έλαβα ποτέ μέρος στις μάχες που γίνονταν στο εγκατελειμμένο Τουρκικό σχολείο ανάμεσα στους συνομιλήκους μου Ελληνοκυπρίους. Μάλιστα συμβούλευα ότι κάτι τέτοιο δεν έπρεπε να γίνεται. Φοβήθηκα όμως όταν μια μέρα ο αρχηγός, αρκετά μεγαλύτερος από μένα, του Ελληνικού στρατού με στρίμωξε στη γωνία και με κτύπησε αποκαλώντας με προδότη που ελάλουν έτσι πράματα. Με τη στετέ μου την Ελενάρα πηγαίναμε στον Τουρκομαχαλλά και αγόραζε νήματα, (θυμούμαι που μου έκαμνεν εντύπωση η μεγαλύτερη από μας φτώχεια τους), για να κάμνει πέφτζια με τες λουρήες που εκόφκαμεν τα παλιόρουχα. Αθυμούμαι που έμπηεν κάτι μασούρκα πας τον τοίχον τζιαι ετύλιεν τα νήματα πάνω. Τα πέφτζια επήαινεν τζιαι πούλαν τα στη χώρα μαζί με τα αφκά. Αθυμούμαι την πρώτη φορά που με επήρεν μαζί της τζιαι μόλις εκατέβηκα που το λεωφορείο ο αέρας εβρώμεν που τους καπνούς των αυτοκινήτων. Εμαράζωσα όμως ύστερα που εκατάλαβα ότι η στετέ μου ε ζήτα τζιαι ελεημοσύνη που τα σπίθκια που επηαίναμεν. Πάντως, θεός μακαρίσει την ήταν πολλά θρήσκα, έντυνε μας καλά με τα ρούχα δεύτερο σιέρι που έφερνε που την χώρα.

Επήα πάνω - κάτω μεσ' το νεκροταφείο εδκιάβασα τα ονόματα τζιαι τες ημερομηνίες ετζιήσα πας το χώμα τα σημάδκια που άφηκεν ο εσκαφέας - έκλαια που μέσα μου. Έφκαλα τζιαι φωτογραφίες για μαρτυρία τάχα μου αφού οι εφημερίδες θέλουν την αδιάψευτη μαρτυρία φωτογραφίας.

Έθελα έτσι να γράψω για τούντο νεκροταφείον, για τη συμβίωση Ελληνοτουρκοκυπρίων. Για το θάνατο που για μένα ήταν συνέχεια της ζωής, γιατί άμα σταματήσουμε να πεχανίσκουμεν σημαίνει ότι εν θα έσει κανέναν ζωντανόν. Λαλούν μας για το πνεύμα το αθάνατο που ως τώρα φέρνει μόνο το θάνατο τόσων ανθρώπων. Ούτε που τη φύση μαζόχες να είμασταν εν θα πιστεύκαμεν έτσι παραμύθκια.

Έθελα να γράψω για τους τάφους των Τουρκοκυπρίων ως γέφυρα για τη ζωή των δυο κοινοτήτων. Οι αθανατοπνευματίες αντέδρασαν έντοντα αναδίνοντας τη γνωστή θανατίλα και την απειλή του απόλυτου αθανάτου πνεύματος που δεν επιδέχεται αμφισβητήσεις αλλά μόνο απαιτεί να κλινόμε το κεφάλι στο δικό του μεγαλείο. Ένας τάφος πραγματικά του πνεύματος...

Αντρέας Αντρέου

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [Τραίνο στην πόλη - Τεύχος 11, Δεκαετία 1990-1999, 1994, Λεμεσός, Εθνικισμός/Ακροδεξιά, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:traino:no_11:media&rev=1598879991

Last update: 2020/08/31 13:19

